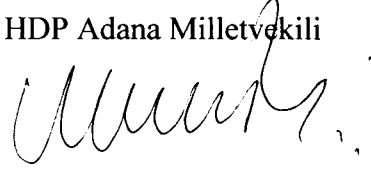

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Anayasa değişikliği ile HSYK; HSK'ye dönüştürülmüş olup bu değişikliğin yargı erkinin bağımsız niteliğini yitirmiş olmasına ilişkin neticelerini ve gelinen aşamada ortaya çıkan sorunları tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci İçtüzüğün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince ekte sunulan gerekçe çerçevesinde Meclis Araştırması açılmasını arz ederim. 10.07.2017

Meral DANIŞ BEŞTAŞ \

HDP Adana Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Anayasa'da yapılan 16 Nisan 2017 referandumu ile yürürlüğe giren en temel değişikliklerden bir tanesi de kuşkusuz Anayasa'nın 159 uncu maddesinde yapılan HSYK'nin HSK olarak yeniden revize edilmesi ve dolayısıyla yargının yürütmeye doğrudan bağlanmasına ilişkin düzenlemedir. Nitekim bu düzenleme ile yasama, yürütme ve yargının bağımsız birer erk olduğuna ilişkin kuvvetler ayrılığı ilkesi de son bulmuştur. Referandumun hemen akabinde oluşturulan ve üyelerinin cumhurbaşkanınca belirlendiği HSK'nin ilk görevi yargıda muhalif buldukları yargıç ve savcılar tenzili rütbe yapıp, görev yerlerini değiştirmek olmuştur.

HSK tarafından yapılan son atamalar ile bu kaygı hayata geçmiş olup hukuka olan güvenin sarsılmasının ekonomik, politik ve sosyolojik kırılmalara yol açacağı aşikârdır. Bu itibarla Kurul'un yapısı ve gerçekleştirdiği hamlelerin neden ve sonuçlarının irdelenmesi ve olası tehlikelerin tespit edilmesi amacı ile Meclis Araştırması talep etmek gerekmiştir.

GEREKÇE

Anayasa’da yapılan 16 Nisan 2017 referandumunu ile yürürlüğe giren en temel değişikliklerden bir tanesi de kuşkusuz Anayasa’nın 159 uncu maddesinde yapılan HSYK’nin HSK olarak yeniden revize edilmesi ve dolayısıyla yargının yürütmeye doğrudan bağlanmasına ilişkin düzenlemedir. Nitekim bu düzenleme ile yasama, yürütme ve yargının bağımsız birer erk olduğuna ilişkin kuvvetler ayrılığı ilkesi de son bulmuştur.

Anayasa değişikliğine ilişkin görüşmelerin komisyon aşamasında da sıklıkla bu vurguyu yaptığımız halde HSYK’nin yapısının daha demokratik kriterlere evrilmesine dönük taleplerimiz karşılık bulmadı ve yargının bağımsızlığına dair endişelerimiz ne yazık ki hayat buldu. Referandumun hemen akabinde oluşturulan ve üyelerinin cumhurbaşkanınca belirlendiği HSK’nin ilk görevi yargıda muhalif buldukları yargıç ve savcılar tenzili rütbe yapıp, görev yerlerini değiştirmek olmuştur. Eski HSYK başsavcılarının Yargıtay’a gönderilmesi, Yargıçlar Sendikası üyelerinin küçük illere gönderilmesine mukabil hükümete yakınlıkları ile bilinen isimlerin terfi ettirilmeleri ve kritik görevlere getirilmeleri yapılan değişikliğin dikkat çekici tarafı olmuştur.

Elbette yargı erkinin bugüne değin geliştirdiği pratik demokratik ve bağımsız karar organı olma sorumluluğundan uzak bir yapıda idi. Ancak geline aşamada yaşananlar hukuk devleti ilkesinden taviz verildiğinin açık bir resmidir ve toplumsal açıdan kaygı vericidir. Konuyu tarihsel açıdan ele alırsak eğer, Türkiye’nin yakın geçmişine ait en kritik düzenlemelerden birisi de HSYK’nin yapısına dair yapılan çeşitli düzenlemeler olmuştur. Hükümet, “*hukukun üstünlüğü*” prensibinin yargının kendisi içinde bağlayıcı olması gerekliliğini öne çıkartan bir söylemle yüksek yargının ve yargının idaresine yönelik çeşitli reform adımları atmıştır.

Nitekim 12 Eylül 2010’da halkoylamasına sunulan anayasa değişiklikleri de özünde yargıyı dönüştürmeyi hedefleyen bir hamleydi. Değişiklik paketi Anayasa Mahkemesi ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun (HSYK) daha çoğulcu bir yapıya kavuşması iddiasındaydı. Özellikle Türkiye yargısının merkeziyetçi hiyerarşik

yapısının odağında olması itibariyle, HSYK ile ilgili değişikliklerin yargıyı daha demokratik bir idari yapıya kavuşturacağına ilişkin beklentiler oldukça yüksekti. Dahası, bürokratik bir iktidar odağı olan HSYK'nin daha katılımcı, çoğulcu ve sivil denetime tabi bir yapıya dönüşecek olması, diğer bürokratik devlet kurumlarının da benzer bir dönüşümden geçebileceğine ilişkin sembolik bir anlam ifade ediyordu. Bu söylem neticesinde 2010 referandumunda bir takım düzenlemeler hayata geçirildi. Ancak yargının bağımsızlığı gerçek hayatta karşılık bulmadı. Çünkü Hükümet; yürütmenin yargı üzerindeki en önemli vesayet kurumu olan Adalet Bakanlığı'nın yetkilerini yargı üzerinde kaldırmak yerine arttırmaya dönük hamleler yaptı. [2014: 6524 Sayılı Kanun (HSYK'nın Yapısına İlişkin Değişiklik Öngören Kanun/Kabul Tarihi: 15 Şubat 2014); 2014: 6572 Sayılı Kanun (Hâkimler Ve Savcılar Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun / Kabul Tarihi: 2 Aralık 2014)]

HSYK'nin yapısı, kuvvetler ayrılığı ilkesiyle yargının bağımsız ve tarafsız yapısının temel dayanaklarından birisidir. Bu nedenle başta kurulun tarafsız ve bağımsız olabilmesi, siyasi iktidarlardan ayrı karar verebilme niteliğini haiz olması son derece önemlidir. Yine kurulun bağımsız yapısının bir güvencesi olarak, atama ve disiplin işlemleri de siyasi iktidarlardan bağımsız bir biçimde gerçekleşebilmelidir. Bu nedenle Venedik Kriterlerinde de esas alındığı üzere Adalet Bakanı'nın kurul üzerinde etkili ve yetkili olmasının kurulun bağımsızlığına hâlel getireceği kuşkusuzdur. Yasama ve yürütmenin yanında apayrı bir görevi icra eden yargı erki tüm baskı ve etkilerden uzak tutulmalıdır.

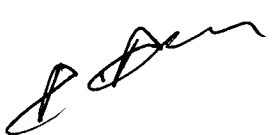
Ancak geline aşamada, Kurulun başkanı yürütmenin bir parçası olan Adalet Bakanı iken ve üyelerinin hükümet partisi tarafından belirlendiği bir yapıda ne yargı bağımsızlığından ne de hukuk devletinden söz etmek mümkün değildir. Tüm eleştirilerimiz ve kaygılarımız bu son atamalarla hayata geçmiş ve hâkim - savcılar tamamen hükümetin memurları biçiminde şekillenmiştir. Oysa yargı bağımsızlığı ancak Kurul'un üye seçimlerinin kaynaktan, yani geldikleri kurumlardan seçilerek gelmeleri biçiminde ve kurul yapısında çeşitlilik olması halinde mümkün kılınabilir. Yargıçlar Cumhurbaşkanına bağlı birer memur değil adaletin temsilcileri olduğu vakit hukuk devletinden söz etmek mümkün olur.

Bu bağlamda, Kurul'un Cumhurbaşkanına bağlanması ile yargının bağımsız olma özelliğinin elinden alınmış olması; tüm yetkilerinin artırılmış olduğu bir Cumhurbaşkanlığı modelinde risk alanları da kaygı boyutunu artırmıştır. Nitekim HSK tarafından yapılan son atamalar ile bu kaygı hayata geçmiş olup hukuka olan güvenin sarsılmasının ekonomik, politik ve sosyolojik kırılmalara yol açacağı aşikârdır. Bu itibarla Kurul'un yapısı ve gerçekleştirdiği hamlelerin neden ve sonuçlarının irdelenmesi ve olası tehlikelerin tespit edilmesi amacı ile Meclis Araştırması talep etmek gerekmiştir.

Filiz KERESTECİOĞLU
HDP İstanbul Milletvekili

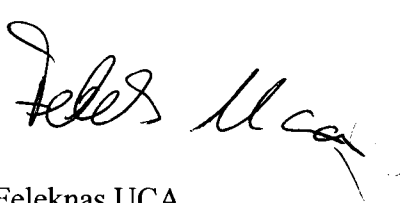

Behçet YILDIRIM
HDP Adıyaman Milletvekili

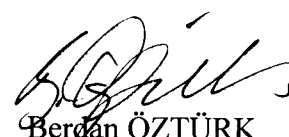

Dirayet TAŞDEMİR
HDP Ağrı Milletvekili

Ayşe ACAR BAŞARAN
HDP Batman Milletvekili

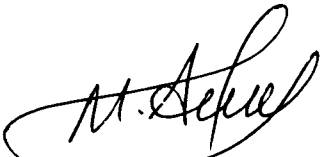

Saadet BECEREKLİ
HDP Batman Milletvekili

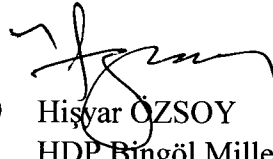

Mizgin IRGAT
HDP Bitlis Milletvekili

Feleknas UCA
HDP Diyarbakır Milletvekili

Berdan ÖZTÜRK
HDP Ağrı Milletvekili

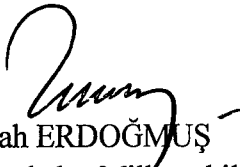

Sırrı Süreyya ÖNDER
HDP Ankara Milletvekili

Mehmet Ali ASLAN
HDP Batman Milletvekili

Hisyar ÖZSOY
HDP Bingöl Milletvekili

Altan TAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

İmam TAŞÇIER
HDP Diyarbakır Milletvekili

Nimetullah ERDOĞMUŞ
HDP Diyarbakır Milletvekili

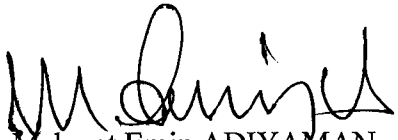
16 Ziya PİR
HDP Diyarbakır Milletvekili

Sibel YİĞİTALP
HDP Diyarbakır Milletvekili

18 Mahmut TOĞRUL
HDP Gaziantep Milletvekili

Mehmet Emin ADIYAMAN
HDP Iğdır Milletvekili

29 Celal DOĞAN
HDP İstanbul Milletvekili

Erdal ATAŞ
HDP İstanbul Milletvekili